

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Varia Scholasticorum placita. cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Ad secundū.

sed etiam essentia tali proprietate determinata, & hanc diximus esse potentiam generandi. Secundū vero nullius momenti est, aut contra mysteriū nostrā fidei probat. Nam si idcirco paternitas diceretur imperfecta, quia daret esse, & non operari: & ideo deberemus assignare ei generationem, tanquam facultati generanti, sequeretur processione, quæ ponitur proprietatis Spiritus & esse formam imperfectam, quia nullo modo tribuit Spiritui S. operationem ullam, cum non sit principium producendi aliquid extra nec intra Deum. Respondemus igitur etiam si proprietatis non tribuat personæ operationem, esse nihilominus perfectionem illius, quia ad complementum personæ nostro modo intelligendi pertinet: nec enim omnis perfectio alicuius debet ei tribuere virtutem producendi. Ad tertium vero argumentum Durand. ex dictis patet solutio.

Ad tertium.

Ad rationē quartā sententia.

Ad argumentum autem Scoti adductum in 2. c. dicimus, si Deus produceret alium Deum, tunc vere fore assignandam ut facultatem generandi essentiam Dei, quia producat alium Deum produceret aliam essentiam, cuius posset esse principium. Nam principium debet distinguere à re producta: idem enim non potest seipsum producere. Nunc vero, quia Deus producit Deum in eadem natura, ipsa natura secundum se nequit esse principium, quia à re producta non distinguitur. Addimus ergo illam determinationem proprietatis personalis, secundum quam distinguitur à re producta, ut possit esse principium.

DISPUT. CLXV.

An tres personæ æquales sint in omnipotentia.

Varia Scholasticorum placita, cap. 1.
Vera sententia, cap. 2.

CAPVT I.

Varia Scholasticorum placita.

Prima opinio. Omnipotentia, ut insinuat etiam potentiam generandi. & spirandi, esse in omnibus personis.

Controversia hæc ex præcedenti, & ex his, quæ diximus disput. 104. facile poterat expediri; sed quia Scholastici forsan de sola voce differentes, variè opinati sunt, eorum sententias in hoc cap. enumerare, & sequenti aliquid pro vera illius explanatione breuiter dicere necesse fuit.

Primum igitur Marsilius in 1. p. 23. art. 2. part. 2. sentit, sub omnipotentia contineri potentiam generandi & spirandi; cumque dicat, potentiam generandi & spirandi esse in omnibus personis, ut præcedenti disput. c. ult. retulimus; asserit etiam, omnipotentiam, quatenus hoc modo sub se includit potentiam generandi & spirandi, esse in omnibus personis, licet in omnibus non possit generare & spirare. Marsilio consentit *Canariensis*. in comment. art. 6. quæst. seq. Cum asserit, omnem potentiam, quam habet pater, esse in filio; quamvis filius non possit media illa generare, sicut pater. Ut autem hoc explicet videtur exemplis, quibus usus est Marsilius c. ult. superioris disp. ad explicandum quomodo in filio esset potentia generandi, & generare non posset: & addit aliud huiusmodi. Si idem calor esset in viro, & muliere, in muliere generaret lac, in viro non: nihilominus ait, potentiam ad generandum, quam generatiuum vocant, filio non esse concedendam.

Ceterum, cum iam supra probatum sit in illo cap. potentiam generantem non esse in filio, nec in spirantem in Spiritu sancto, si omnipotentia sub se comprehenderet omnem potentiam, etiam producentem intra Deum, sequeretur omnipotentiam non esse in quolibet persona, quia aliqua potentia non est in aliqua persona. Porro exempla illa, quibus usus est Marsilius eodem cap. satis impugnata sunt, atque eodem pacto refelli possunt illud, quo Canar. vitur. Nam idem calor in viro & muliere ideo non haberet eandem virtutem operandi, quia non esset coniunctus eidem substantiæ, cuius est instrumentum: nec enim calor est tota causa producendi lac, sed quia coniunctus est tali formæ, vel certe tali temperamento, quod ut causa per se etiam requiritur. At vero essentia diuina solum differt, quia est in diuersis suppositis, quare si ipsa esset tota ratio potentie generantis, sequeretur vbiunque esset, ibi etiam generantem. Miror tamen, cur Canar. dicat omnipotentiam etiam sub se comprehenderet potentiam producentem intra Deum, esse in quolibet persona, cum tamen non concedat potentiam generantem, & spirantem in quolibet.

Secundo S. Thom. quæst. 42. artic. 6. ad 3. & Item, 4. contra gentes cap. 13. ut defendant tres personæ esse æquales in potentia, concedunt potentiam quæ est in patre, esse in filio, sed sub diuerso respectu: nam in patre est, ut generet, in filio vero ut generetur: & hoc satis esse, ut dicatur æqualis potentia. Verum, cum solum difficultas propofita sit de potentia ad agendum vel producendum, quæ dicitur actiua, non de passiva, ut produci, quæ dicitur actiua, non videtur eo modo sufficienter responderi. Nam si aliqua potentia actiua non est in filio sequitur, omnes personas non esse æquales in potentia ad agendum: & quidem omnipotentia, de qua quærimus, an æque sit in omnibus personis, non est ad patiendum, sed ad agendum, ut idem S. Thom. faceret supra q. 25. art. 3. ad 1. Hæc ratione conuictus Durandus putat alio modo satisfaciendum esse difficultati propofite.

Tertio Thom. de Argent. & Algildus de Romanis, ut refert Scotus loco inferius citando, asserunt, ita in filio esse omnipotentiam, sicut in patre, & in Spiritu sancto, etiam si filius non possit generare, nec Spiritus sanctus spirare; non quod omnipotentia sit tantum respectu eorum, quæ extra Deum esse possunt; sed etiam si sit respectu eorum, quæ intra Deum possunt produci, quia omnipotentia in vniuersum fertur ad ea tantum, quæ fieri non implicat contradictionem. Nec villo modo derogat omnipotentia, aut minuit eius virtutem, si producere nequeat, quæ implicat contradictionem: ergo cum implicet contradictionem aliam, filium diuinum à filio generari, & alium Spiritum sanctum à Spiritu sancto produci, omnipotentia ipsorum vniuersum considerat, nihil obstat, non posse generare, aut spirare, quia omnipotentia est respectu eorum, quæ non implicant contradictionem.

Assignat vero discrimen inter actionem transeuntem, & immanentem, quia omnis actio transeuntes, vel effectus illius, qui ex se absolute consideratus, non respectu agentis, non implicat contradictionem, cadit sub omnipotentia: tamen, ut actio immanens dicatur cadere sub omnipotentia, non satis est, si in se considerata non implicat contradictionem.

et contradictionem, & ab alio fieri possit, sed possibilitas illius, ut cadat sub omnipotentiam, considerari debet respectu agentis: ergo cum generatio filij sit actio immanens, & solum, respectu patris generantis possibilis sit, solum cadere debet sub omnipotentiam patris, non sub omnipotentiam ut est filij. Hac igitur ratione ab omnipotentia filij non posse generari alium filium nihil obstat, quominus sit omnipotentia. Præterea illud tantum dicitur impotens, vel aliqua carere potentia ad operandum, quod cum habeat formam ex se idoneam ad operandum, operari nequit: id vero, quod non potest operari, quia formam non habet, non dicitur impotens. Quare filium non posse generare alium filium non est impotentia, quia non potest generare, eo quod non habeat formam ex se idoneam: ergo hoc nihil eius omnipotentia derogabit.

Hanc sententiam refellit Durand. in 1. d. 10. qu. 1. m. 6. quia omnipotentia dicitur respectu eorum, quæ non implicant contradictionem absolute in se, non respectu efficientis, ut optime notavit S. Thom. supra q. 25. art. 3. nam si ad ea tantum referretur, quæ non implicant contradictionem respectu potentia, & efficientis, inutilis quidam circulus fieret, ut ibi notavit S. Thom. & nos etiã disput. 104. cap. 4. explicauimus. Quod si prædicta sententia vera esset, quicumque homo, imo etiam animal quodcumque, vere diceretur omnipotens respectu saltem actionum immanentium; quia potest facere quacumque actionem possibilem a se fieri. Deinde eandem sententiam impugnatur Scotus in 1. d. 20. q. 1. hac ratione, Si non comparemus filium & actum generationis ad aliquod suppositum in particulari, sed communiter, possibile est generatio, & filius similiter: ergo respectu illius est aliqua potentia, quare si hæc potentia non est in filio, consequitur in filio non esse omnem potentiam, ac proinde eum non esse omnipotentem.

Sed obijciat aliquis contra Scotum. Visio corporea est actio quedam, quæ in se non implicat contradictionem: ut sit: eam tamen non potest solus Deus facere, & nihilominus dicitur omnipotens: ergo omnipotentia non debet comparari ad omnia, quæ in se non implicant contradictionem absolute, sed respectu eam ipsius omnipotentia dici respectu omnium, quæ absolute in se non implicant contradictionem, ita tamen, ut illud ab omnipotentia producat, sicut natura sua postulat produci: si enim est substantia, ut nata est per se subsistere, sic debet produci, non in alio: si autem accidens necessario pendens à subiecto, quatenus est actio vitalis, sic à Deo debet produci simul subiecto etiam concurrenter: & ita Deus attingit sua virtute esse illius.

Tandem arguit Scotus, quamvis id, quod habet formam limitatam, non possit dici impotens, sicut ignis non dicitur impotens, quia non producit frigus: tamen non dicitur omnipotens, quia potest omnia illa, ad quæ formam habet: ergo non recte argumentantur prædicti Do-

Multo facilius & probabilior est opinio Scoti, & durandi locis citatis, *Gub in 1. d. Durand. illa 20. q. 1. Gregorij q. 1. art. 2. Caiet supra q. 25. art. 3. Gabr. Maior in 1. d. 20. q. 1. proposuit. 4. nempe tres personæ esse æque omnipotentes. Sumunt enim attributum omnipotentia non pro quavis potentia, quæ intra Deum etiam potest producere, sed respectu creaturarum extra Deum, sicut accepit Fulgentius lib. de fide ad Petrum cap. 3. ubi sic ait, In eo intelligitur omnipotentia Dei, quia omnem creaturam visibilem de nihilo fecit. Durandus id probat hac ratione, quia omnipotentia idem est, quod potentia ad agendum, non autem ut aliquid sit: quare Deus non dicitur omnipotens, quia possit esse, sed quia possit operari: ergo respectu illius operationis non est potentia, quæ est esse ipsius operationis; sed generatio est esse Dei: ergo respectu illius non est omnipotentia. Verum hæc ratio destruit id quod posueramus disput. 163. in Deo videlicet esse vere potentia respectu actuum notionalium.*

Scotus vero probat, quia correlativum omnipotentia est possibile, atqui possibile est, quod potest esse, & non esse: ergo cum intra Deum non sit persona possibilis, non est omnipotentia respectu illius. Ceterum quamvis communiter dicatur illud possibile, quod potest esse & non esse, nihilominus tamen dicitur possibile, quod actu, & necessarium est: atque hoc satis est, ut respectu actuum notionalium vere sit potentia: ergo nihil obstat, quo minus etiam sit omnipotentia.

Vera igitur ratio prædictæ opinionis est quam indicavit S. Thom. q. 25. art. 3. & q. seq. art. 6. nimirum, omnipotentiam solum dici respectu creaturarum, & sic communiter usurpari: id quod hoc pacto probari potest. Eodem modo nunc Deus dicitur omnipotens, sicut dicebatur, antequam revelaretur mysterium Trinitatis: sed ante huius revelationem solum dicebatur omnipotens respectu creaturarum, & nulla cognoscebatur potentia respectu actuum notionalium: ergo nunc eodem modo dicitur. Quod si omnipotentia acciperetur pro potentia omni producendi aliquid tam intra Deum, quam extra, ego non video, qua ratione possemus dicere, omnipotentiam esse in tribus personis, ut argumenta facta cap. præcedenti demonstrant. Quare omnipotentiam ego non usurparem pro quacunque potentia, sed pro potentia omnium, quæ extra Deum produci possunt, sicut antiqui ante mysterium Trinitatis reuelatum acceperunt.

Est tamen argumentum desumptum ex verbis Augusti. 1. 3. contra Maximinum cap. 14. Si pater (inquit) genuit filium minorem: aut non potuit, aut non voluit gignere equalem: si autem dicitur, quod non voluit, eum inuidum esse dixisti: si autem non potuit, ubi est omnipotentia patris? Et paulo inferius, Si non potuit, infirmus fuit. Ut autem argumentum Aug. aliquid valeat, potentia generandi sub omnipotentia contineri debet, nam si non contineatur, interroganti Augusti. in suo argumento, Si autem non potuit, ubi est omnipotentia Patris? Facile responderet Maximinus, omnipotentia Patris est circa creaturas non circa personas æquales sibi producendas.

Huic argumento responderet Scotus loco citato, & d. 4. quod-